

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

รูปแบบการสร้างผู้ประกอบการดำเนินกิจการเพื่อสังคม สำหรับหนุนเสริมระบบบริหารจัดการขยะชุมชนแบบมีส่วนร่วม พื้นที่ อบต.สกาด อ.ป่า จ.น่าน ภายใต้แผนงานวิจัย การพัฒนาระบบบริหารจัดการขยะเพื่อสุขภาวะและเศรษฐกิจสร้างสรรค์

เพิ่มศักดิ์ พันธุ์แดง

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส) ประจำปีงบประมาณ 2560
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
พ.ศ.2561

รูปแบบการสร้างผู้ประกอบการดำเนินกิจการเพื่อสังคม สำหรับหนุนเสริม

ระบบบริหารจัดการขยะชุมชนแบบมีส่วนร่วม พื้นที่ อบต.สกาด อ.ป่า จ.น่าน
ภายใต้แผนงานวิจัย การพัฒนาระบบบริหารจัดการขยะเพื่อสุขภาวะและ
เศรษฐกิจสร้างสรรค์

เพิ่มศักดิ์ พันธุ์แดง

สินีนารถ วิกรมประสิทธิ์

สุกัญญา สุจาคำ

ภาศิริ เขตปิยะรัตน์

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความร่วมมือของคณะผู้วิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ที่ให้การสนับสนุน ให้คำปรึกษา ผู้วิจัยขอขอบคุณ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่ได้สนับสนุนทุนการวิจัยครั้งนี้ และคณะบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลสกาต อสม. ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน ทุกท่านที่สละเวลาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์

นอกจากนั้นขอขอบคุณ คุณอณัญญา สาระไชย นักพัฒนาชุมชน อบต.สกาตที่ประสานงาน ติดต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และประสานสถานที่ อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการลงพื้นที่ นายสนธิ พรหมรักษณ์ ผู้รับเหมาจัดการขยะชุมชนสกาต ผู้ให้ข้อมูลหลักและเอื้อเพื่อสถานที่ในการเก็บข้อมูล และนางปวง สุ่มทุม ผู้ประกอบการรุ่นใหม่ ที่เสียสละเวลามาให้ข้อมูล

คณะผู้วิจัยขอกราบขอบคุณผู้ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ และผู้ที่เป็นกำลังอำนวยความสะดวกให้กับคณะผู้วิจัยทุกท่านได้แก่ บุพการี พ่อ แม่ พี่น้อง ทุกท่าน

อาจารย์เพิ่มศักดิ์ พันธุ์แดง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สินีนาก วิกรมประสิทธิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุกัญญา สุจาคำ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ภาศิริ เขตปิยะรัตน์
คณะผู้วิจัย

บทคัดย่อ

รูปแบบการสร้างผู้ประกอบการดำเนินกิจการเพื่อสังคมสำหรับทุนเสริมระบบบริหารจัดการขยะชุมชนแบบมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบบริบทของชุมชนสภาพ และค้นหาคุณลักษณะที่สำคัญของผู้ประกอบการขยะรีไซเคิล ที่สามารถพัฒนาการจัดการบริหารจัดการขยะชุมชน โดยออกแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วมระหว่างนักวิจัย อบต.สภาพ และชุมชนไว้ 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ประสานงานกับ อบต. สภาพ เพื่อทราบบริบทการบริหารจัดการขยะของพื้นที่ อบต.สภาพ อ.ภูเพียง จ.น่าน ขั้นตอนที่ 2 ขอเข้าพบตัวแทน อสม. ที่ทำหน้าที่เป็นแกนนำในการบริหารจัดการขยะ ขั้นตอนที่ 3 ประชุม พบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้ร่วมอุดมการณ์ ขั้นตอนที่ 4 การถอดบทเรียน ขั้นตอนที่ 5 การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการขยะ ขั้นตอนที่ 6 การสร้างผู้ประกอบการขายขยะรีไซเคิล

ผลการวิจัยจำแนกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก เป็นการศึกษาบริบทของการจัดการขยะของ อบต.สภาพ เริ่มเข้าสู่กระบวนการจัดการขยะโดยนโยบายจังหวัดน่าน จะปิดบ่อขยะที่ไม่ถูกสุขลักษณะ และการเพิ่มขึ้นของขยะที่ล้นสุบ่อ จึงต้องหาแนวทางในการจัดการขยะจากต้นทาง คือ คริวเรือน อบต.มีการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ อสม. และชาวบ้านเรื่องการจัดการขยะทั้ง 4 ประเภท แต่ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากขาดความร่วมมือ จำนวนขยะรีไซเคิลมีน้อย และไม่มีผู้ประกอบการมารับซื้อขยะรีไซเคิล ทำให้ประชาชนขาดกำลังใจในการคัดแยก ดังนั้น อบต.จึงใช้วิธีการจัดการขยะแบบจ้างเหมาโดยคนในชุมชน ที่มีคุณลักษณะของผู้ประกอบการขยะรีไซเคิล โดยจะคัดแยกขยะก่อนลงสู่บ่อขยะ

ส่วนที่สอง สร้างผู้ประกอบการรับซื้อขยะรายใหม่ ผู้วิจัยได้นำเสนอ คุณลักษณะของผู้ประกอบการรับซื้อขยะรีไซเคิล มีคุณลักษณะของผู้ประกอบธุรกิจ มีความขยัน อดทน ประหยัด มีจิตอาสา ต้องการช่วยเหลือชุมชน มีทัศนคติที่ดีในอาชีพ มีสถานที่ประกอบธุรกิจ มีหลักการค่าที่เป็นธรรม กลุ่มสนทนแนะนำ คุณปวง สุ่มทุม ซึ่งมีความสนใจในการประกอบธุรกิจรับซื้อขยะรีไซเคิล ทัศนคติ เป็นคนรุ่นใหม่ที่มองเรื่องการรับซื้อขยะรีไซเคิลนั้น เป็นการประกอบอาชีพที่สุจริต สามารถสร้างธุรกิจจนมีฐานะเป็นที่ยอมรับของสังคม จึงเป็นจุดเริ่มต้นของความสนใจ ด้วยผู้วิจัยได้แนะนำวิธีการเพิ่มมูลค่าของการคัดแยกขยะรีไซเคิล เช่น พัดลม หากขายเป็นชิ้น จะได้ราคาเหมารวม แต่หากมีการคัดแยก มอเตอร์ ใบพัด เหล็ก ลวดทองแดง แยกขายจะได้ราคาที่ดีกว่า แนะนำเรื่องการทำบัญชีครัวเรือน เพื่อจะได้ทราบกำไร ขาดทุน ต้นทุน ของการทำธุรกิจ เพื่อจะสามารถวางแผนการทำธุรกิจ ผู้ที่ทำงานช่วยเหลือสังคม เช่น อสม. ต้องกระทบกับคนหมู่มาก ผู้ประกอบการรับซื้อขยะรีไซเคิลด้วยเช่นกัน ถือเป็นอาชีพที่ช่วยเหลือสังคม อยู่ในกระบวนการจัดการขยะ ดังนั้น ทาง อบต. หรือหน่วยงานราชการ ควรมีการยกย่อง เชิดชู ว่าเป็นอาชีพที่ช่วยเหลือสังคม เพื่อให้ผู้ประกอบการมีกำลังใจในการประกอบอาชีพ